

СТАНОВИЩЕ

от проф. дн Нели Тодорова Тинчева-Георгиева, член на научното жури, утвърдено със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД 38-590/24.10.2023 г.

относно дисертационния труд на Мария Иванова Тодорова, докторант по професионално направление 2.1. Филология, Теория и практика на превода (Теория и практика на превода – английски език), за присъждане на образователната и научна степен “доктор”

Тема на труда: **TRANSLATION PROBLEMS IN DIGITAL SERVICE PRODUCTS FROM ENGLISH INTO BULGARIAN** (Проблеми на превода от английски на български език при локализация на продукти за дигитални услуги)

1. Информация за докторантката

Мария Тодорова има бакалавърска степен към катедра „Англицистика и американистика“ на СУ „Св. Климент Охридски“ и магистърска степен от МП „Превод (с английски език)“ към Факултета по класически и нови филологии, СУ „Св. Климент Охридски“.

Работила е като учител по английски език в езиков център „Успех“ (2013 – 2016г.), като организатор на проекти към преводческа агенция „Софита“ (2017-2019), като преводач на свободна практика и специалист по локализация (2017-до сега). От ноември 2019 до ноември 2023 г. е заемала длъжност „асистент“ към Факултета по класически и нови филологии, СУ „Св. Климент Охридски“, където е водила часове по превод.

Като цяло професионалната биография на кандидатката доказва трайния ѝ интерес към сферата на превода, както и преподавателските ѝ умения в областта.

2. Изпълнение на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

Като съпътстващи трудове, Мария Тодорова е приложила документи по 4 публикации в научни издания (2 от тях са под печат). Отделно тя има още 2 статии, 3 участия в конференции и 3 превода на книги („Намери време“ и „Кожа“ за ИК „Прозорец“ и „Пазителя на дракони“ за ProBook), които не са включени в процедурата по защитата.

Без съмнение трудовете на Мария Тодорова не само отговарят на всички количествени изисквания на ЗРАСРБ, но и значително ги надвишават.

3. Оценка на представения дисертационен труд

Представеният ни от ас. Мария Тодорова текст на дисертацията изследва процесите на локализация и по-точно проблемите при процесите на адаптация, през които преминават нововъведени дигитални продукти, които по една или друга причина биват ре-контекстуализирани и ре-позиционирани към пазари, несвързани с първоначалното им предназначение. Намирам темата за напълно дисертабилна, модерна и недостатъчно проучвана, което само по себе си е вече предпоставка за едно полезно и значимо изследване.

Интердисциплинарната природа на обекта на изследване в дисертацията, която неизбежно се пренася и към естеството на самото изследване, включва и съществен приложен характер, което за мен е от първостепенна важност при всяка докторска дисертация. Интердисциплинарният характер на представеният ни труд засяга и постепенното преодоляване на разрыва между теорията и практиката на превода, което

представява и не маловажен принос на дисертацията към разрешаването на този дългогодишен академичен проблем.

Предложеният за обсъждане текст е отлично структуриран, а постъпателността в развитето му е ясно представена и логически защитена. В този ред на мисли, трябва да се отбележи, че, първо, дисертантката е специфизирала недвусмислено видовете проблеми на превода, проявяващи се при локализация от английски на български език и че успешно ги разделя на три основни категории: жанрово-специфични, технологично-специфични и такива, произтичащи от конкретиката на преводната среда. Подкрепям това разделение и не намирам за необходимо по-детайлно описание на обекта на изследване.

Одобрявам и заложените и ясно формулирани изследователски въпроси в дисертацията: тези въпроси са свързани с проблемите при превода за локализация на продукти за дигитални услуги конкретно от английски на български език, с наличието на универсални такива проблеми, с намирането на преводачески решения на тези проблеми, с формулирането на препоръки с цел повишаване на качеството на локализацията от английски на български език, и в частност препоръки, засягащи обучението по превод, от което зависи успешната локализация. Тук бих искала да подчертая, че много интересна област, свързана с изследването, би бил и анализ на гореописаните фактори при използването на машинен превод/ изкуствен интелект, но напълно разбирам аргументите на докторантката против включването му/ им като централна част на предмета на изследване (тя изтъква, че, например, машинният превод по-често се използва като помощно средство, и че преводачът/ редакторът са тези, които имат последната дума при решението как ще изглежда финалният вариант на даден текст). С интерес ще наблюдавам бъдещи разработки на Мария Тодорова, които прилагат вече използваните

изследователски техники и принципи от дисертацията към анализ на продукти на машинен превод/ изкуствен интелект.

От приносите на дисертацията бих отличила представената ни и въведена типология на проблемите при превода за локализация на продукти за дигитални услуги от английски на български език и типовете грешки, до които тези проблеми водят. Бих намерила за интересно и евентуалното проследяване на паралелното опериране на повече от една от включените категории и откриването на евентуални тенденции при паралелността в този смисъл. Разбира се, това ми предложение за по-пространен и по-задълбочен такъв анализ би било насочено към бъдещето.

Друг ценен принос на дисертацията за мен са предложените решения на идентифицираните преводни проблеми. Тук не поставям ударение върху предложените в дисертацията промени и стратегии, следващи видовете грешки и наличната междуезикова асиметрия. По-скоро скоро оценявам високо аргументите на авторката, свързани с изграждането на умения у преводача, които да му/ ѝ помагат да изпълнява стратегии за базиране на крайния преводен продукт върху текстовите и дискурсните познания на преводача. Това, както отбелязва и дисертантката, би дало възможност на преводача да „заобиколи“ проблемите, произтичащи от параметрите, наречени технологичен контекст и езиков контекст.

Одобрявам и начинът, по който дисертантката е проектирала и формулирала области и въпроси за бъдещи проучвания, които да стъпят на настоящето изследване. Най-вече бих се радвала да наблюдавам развитието на идеите от дисертацията в посока избор на регистър от страна на преводача, както и едно бъдещо систематизиране на резултатите в – може би – отделно помагало, насочено към представители на преводаческата индустрия и представители на технологични компании, използващи локализационни услуги.

В заключение, за мен предложеният ни текст на дисертация отговаря напълно на изискванията за присъждане на докторска степен, т.е. той ни предлага проведено самостоятелно изследване като систематично и успешно прилага единна методология.

4. Заключение

На базата на всички гореизложени данни и изводи, убедено препоръчвам на Мария Иванова Тодорова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.1. Филология, Теория и практика на превода (Теория и практика на превода – английски език).

27.11.2023г

проф. дн Нели Тинчева